GYANBODH
An International Multidisciplinary Peer Reviewed Journal
ISSN:3048-9792
Volume: 3
Issue: 2
Special Issue: 1
May: 2026

બી એડ ના તાલીમાર્થીઓની વ્યવસાયિક જાગૃકતા નો જાતીયતના સંદર્ભમાં અભ્યાસ

ડૉ. કોકીલાબેન.એ.ગોહેલ
શ્રીમતી એસ.કે. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, કપડવંજ

01) પ્રસ્તાવના

શિક્ષણક્ષેત્રમાં વ્યક્તિની અભિયોગ્યતા અને વ્યવસાય પ્રત્યેની જાગરૂપતા તથા પ્રતિભદના સંદર્ભમાં પસંદગી થાય તો શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણામાં તથા શિક્ષણ – વિદ્યાર્થી વચ્ચેના શૈક્ષણિક પ્રત્યચનમાં ઘણો મોટો સુધારો લાવી શકાય. તેને લીધે વર્ગખંડમાં પણ અસર – કારક શિક્ષણકાર્ય થઈ શકે જો શિક્ષણ પોતાના વ્યવસાયમાં વર્તમાન પ્રવાહોતી જાગરુક થઈ જાય તો ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલીમાં ફરીથી નવો પ્રાન ફૂંકાઈ શકે તેમ છે માટે જ જો ભાવીક શિક્ષકો એવા .બિ.એડના તાલીમાર્થી ઓને તાલીમના બે વર્ષ દરમિયાન આ બાબતે ધ્યાન દોરી એ દિશામાં આગળ વધે તો વધુ સારી રીતે કામ કરી શકે માટે તાલીમાર્થી ઓ કેટલા જાગૃત છે? એ જાણવા હેતુ થી પ્રસ્તુત અભ્યાસ હાથ ધરાવામાં આવ્યો હતો.

2) અભ્યાસનો હેતુ

બી.એડના તાલીમાર્થીઓને વ્યવસાયિક જાગૃતતાની જાતીયતાના સંદર્ભમાં અસર જાણવી.

3) અભ્યાસની ઉત્કલ્પના

ઉત્કલ્પના આ મુજબ રચવામાં આવી હતી. બીએડના તાલીમાર્થીઓને કુમારો અને કન્યાઓની વ્યવસાયિક જાગૃતતાના માપદંડ પર પ્રાપ્ત સરાસરી પ્રાપ્ત અંગો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

4) અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ ચલો

સ્વતંત્ર ચલ – જાતિયતા (1) કુમાર અને (2)કન્યા

પરતંત્ર ચલ – વ્યવસાયિક જાગરૂકતા

GYANBODH
An International Multidisciplinary Peer Reviewed Journal
ISSN:3048-9792
Volume: 3
Issue: 2
Special Issue: 1
May: 2026

પદોની વ્યવહારો વ્યાખ્યા

શબ્દકોશમાં જાગૃતતા નો અર્થ આ પ્રમાણે દર્શાવેલો છે જાગૃતા એટલે અભણ હતા સજાગતા કે જાગૃતિ

6) વ્યાપ વિશ્વ અને નમુનો

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં વ્યાપ વિશ્વ તરીકે કપડવંજ શહેરની બી.એડ કોલેજ ના તાલીમાર્થી ઓને સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાંથી નમુના તરીકે 27 કુમારો અને 92 કન્યા તાલીમાર્થી ઓને પસંદ કરવા માં આવ્યા હતા

7) સંશોધન પદ્ધતિ

પ્રસ્તુત અભ્યાસ માટે સર્વ ક્ષણ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો

8) ઉપકરણ

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં સ્વરુચિત ઉપકરણનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો પ્રસ્તુત ઉપકરણમાં કુલ 40 વિધાનો હતા બધા જ વિધાનો તાલીમાર્થીઓને વ્યવસાયિક જાગૃતતાના સંદર્ભમાં હતા

સ્વરચિત ઉપકરણ કે એસ આર્ટસ એન્ડ વી એમ પારેખ કોમર્સ કોલેજ ના ભૂતપૂર્વ આચાર્યશ્રી ગોપાલ શર્મા સાહેબ પાસે પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું હતું સાહેબ શ્રી વ્યાસ સૂચવેલ સુધારામાં સુધારો કર્યા પછી ઉપકરણનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો

9) માહિતી એકત્રીકરણ

અભ્યાસ કે સ્વરચિત પ્રમાણિત ઉપકરણ દ્વારા જરૂરી માહિતી એકત્રિત કરી હતી

10) માહિતી પુસ્તક કરણ પ્રવિધિ

અભ્યાસ કે નમૂના પાસેથી મેળવેલ માહિતીનું પૃથક્કરણ તે કસોટી દ્વારા કર્યું હતું

11) માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન

બી.એડના તાલીમાર્થી ઓની જાતીયતાના સંદર્ભમાં વ્યવસાયિક જાગૃતતા જાણવા માટે ઉત્કલ્પના રચવામાં આવી હતી ઉત્કલ્પના ની ચકાસણી માટે જાતીયતા પ્રમાણે કુમાર અને કન્યાઓ પાસેથી

ISSN:3048-9792
Volume: 3
Issue: 2
Special Issue: 1
May: 2026

માહિતી એકત્રિત કરી ચકાસવામાં આવી હતી જાતિયતા ના પ્રમાણે તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સરાસરી પ્રમાણ વિચલન અને તે ટી મૂલ્ય ટી મૂલ્ય રજૂ કરેલ છે

સારણી 1

બી.એડ ના તાલીમાર્થી હોય વ્યવસાયિક જાગૃતતા માપદંડ પર મેળવેલા પ્રાપ્તાંકોનું પૃથક્કરણ

ક્રમ	જાતીયતા	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિચલિત	ટી મૂલ્ય
૧	કુમાર	૨૭	૧૧૧.૩૩	૧૧.૦૨	૨.૬૨
૨	કુમાર	૯૨	૧૧૫.૩૮	૧૨.૧૧	

સારણી 1 ના અભ્યાસ પરથી જણાય છે કે જાતીયતા અનુસાર માપદંડ પરત્વે ઉત્તર આપનાર કુમારોની સંખ્યા 27 હતી જેની સરાસરી 111.33 અને પ્રમાણ વિચલન 11.02 હતું જ્યારે કન્યાઓની સંખ્યા 92 હતી જેની સરાસરી 115.38 તથા પ્રમાણ વિચલન 12.11 હતું બંને જૂથોની સરાસરી ના પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે વચ્ચેના તફાવતની સાર્થકતા ચકાસવા માટે શોધવામાં આવેલ 20162 મળ્યું હતું જે 0.05 કક્ષાએ સાર્થક હતું આથી રચેલ શૂન્ય ઉત્કલ્પના નો અસ્વીકાર થયો હતો એટલે કે કુમારો અને કન્યાઓનો પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત જોવા મળ્યો હતો

તારણ : બી.એડના તાલીમાર્થીઓમાં કુમારો કરતા કન્યાઓની વ્યવસાયિક જારુપકતા ઉંચી જોવા મળી હતી

સંદર્ભ સૂચિ

1) ડો. મોહીની આચાર્ય (2008) શિક્ષણમાં સંશોધનનું પદ્ધતિ શાસ્ત્ર અમદાવાદ અક્ષર પબ્લિકેશ

2) Methodology of educational research 2009 ગુજરા યુનિવર્સિટી, ભારત– પ્રકાશન, 125– રીલીફ શોપિંગ સેન્ટર, અમદાવાદ, 380001